

**Raftul
Denisei**

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

Ismail Kadare

Călărețul cu șoim

Traducere din albaneză de
MARIUS DOBRESCU

HUMANITAS
fiction

Călărețul cu șoim

În ziua de 7 aprilie 1939, la ora șase dimineața, tabloul *Călărețul cu șoim* era expus în muzeul unei țări scandinave. La două mii de kilometri depărtare, într-un oraș din Italia Centrală, arhitectul Ernesto Mohr, după o noapte în care se perpelise amarnic în urma durerilor de splină, adormise și dormea dus. Undeva, spre est, pe celălalt țărm al Adriaticii, tânărul albanez de 17 ani Bardh Belto, elev la un liceu clasic, dormea și el în apartamentul cu nr. 27 din strada Regală, orașul Durrës. Un avion militar zbura de-a lungul litoralului albanez, între Durrës și Shëngjin. De pe scaunul pilotului, ministrul de externe italian, contele Ciano, aflat el însuși la manșă, urmărea cu atenție conturul țărmului înecat în vegetație și presărat cu o mulțime de mlaștini. Nepotrivit loc pentru o casă de vânătoare, își zise. O casă cu multe dormitoare, cu cine festive și făclii, cu prieteni sosiți pe rând de departe. Își imaginează șoldul

drept al baronesei Scorza și ultima ei surpriză, un mic tatuaj făcut acolo special pentru el, un scor-pion cu acul îndreptat în sus, și zâmbi. Apoi viră avionul spre dreapta, ca pentru a se asigura că va-sele militare, care aveau să acosteze imediat la țărmul albanez, se aflau sub el.

Asemenea multor ființe sau lucruri care se în-tâlnesc sau despart surprinzător pe lume, pictura medievală din muzeul scandinav, arhitectul bol-nav de splină, contele Ciano și tânărul albanez Bardh Belto s-au aflat fără voia lor împreună în-tr-o dimineață senină de 7 aprilie, legați cu un fir nevăzut cum sunt acelea pe care numai moartea le poate zămisli.

Iar misterul va fi dezlegat abia peste șapte ani.

2

Construirea a ceea ce s-a numit mai târziu „Casa de vânătoare de la Lezha“ a început în octombrie, același an. La începutul lui 1940 zidurile se înăl-țaseră binișor. Părea o construcție rece: jumătate mănăstire, jumătate culă albaneză de la munte, o combinație care multora li s-a părut imposibilă.

În primăvara și-n vara ce au urmat, arhitectul Mohr a făcut două călătorii în Albania pentru a

superviza lucrările. Zborul cu avionul, în loc să-i răscolească durerile, i le-a atenuat.

Singur a ales piatra de construcție, mai ales bolovanii care urmau să fie ciopliți pentru intrare și cămin, o piatră veche, a cărei sclipire mată sporea solemnitatea și muțenia locului. Era o măreție calmă, venită parcă dintr-o altă lume, păstrând o distanță și un mister care-i fură pe plac contelui.

Lemnul pentru lambriuri și grinzi a fost adus din pădurile din jur. Solemnitatea discretă a pietrei era accentuată de lemn, lucru de așteptat. Dar și asta-i plăcuse contelui.

3

Cea de-a treia și ultima călătorie a arhitectului fu în toamna aceea. Contele se grăbea. După ce inspectă rapid lucrările din interior, arhitectul mai făcu câteva observații. Dintre toate modelele de scaune le alese pe cele mai simple, cu spetează, cărora muntenii albanezi le spuneau „tron“, pentru că aduceau mai degrabă cu niște tronuri de piatră, în care călătorul se așază pentru a se odihni. Nici unul dintre cămine, nici măcar cel din sala mare, nu avea nimic care să amintească marmura, pentru a nu știrbi deloc „caracterul tragic“ al vetrei balcanice. În loc de cuverturi, alese niște velințe din

lână de oaie care se trăgeau, după părerea lui, din vremurile homerice. Oglinzile le-a întors spre pereți, cu excepția celor de la baie. Sunt de neacceptat într-un peisaj plin de mlaștini ca acesta, spuse fără a privi pe nimeni. Însoțitorii contelui îl priviră ca pentru a-i cere să lămurească fraza aceea misterioasă, dar celălalt tăcu. Și nu numai atât, din zâmbetul discret de pe fața lui puteai deduce că arhitectul exprimase ceva ce arăta, cu acordul contelui, că între ei există o înțelegere mută, de care era chiar mândru.

Totuși, în vreme ce străbăteau curtea interioară, profitând că arhitectul nu era lângă ei, adjutantul îi șopti lui Ciano că, deși îl aprecia pe arhitect, în legătură cu ideea acestuia că „tragismul unei vetre balcanice“ este condiționat de ceea ce se discută în jurul ei, discuții dramatice, uneori chiar despre crime etc., el dorea să-i amintească domnului conte că aici nu era vorba despre o culă albaneză de la munte, ci despre locul unui *séjour* la care aveau să se întâlnească invitații domnului conte, crema aristocrației de peste mare...

În vreme ce-l asculta, Ciano fu străfulgerat de gândul că nu era nimic mai excitant pe lume decât a pune în opoziție pietrele reci și solemne dintr-o construcție cu mătasea fină a desuurilor unei femei sosite de departe pentru a face dragoste. Îi plăcea să creadă că arhitectul, descoperindu-i acest capriciu

secret, în vreme ce se prefăcea că-i oferă un mediu rece, în care s-ar fi putut face orice în afară de dragoste, făcea de fapt contrariul.

Ciano nu-i răspunse adjutantului. Între timp, ajunseseră în sala principală, aceea de recepții. Arhitectul cercetă pe rând lămpile ce aveau să fie fixate pe pereți, lucrate în fier forjat și aramă ciocănită, asemănătoare cu cele de la intrarea principală, în stilul lămpilor de la hanuri (de la hanurile medievale, aflate pe drumuri periculoase, după cum se exprimase el).

Aici făcu mai puține observații decât se așteptaseră ceilalți, căci părea că se gândește în cu totul altă parte.

— Aici trebuie un tablou, zise cu mâinile încrucișate la piept în fața peretelui opus vetrei. Singurul tablou din sala asta.

Ceilalți îl priviră cu surprindere, de parcă ar fi vrut să spună: să vedem acum ce perlă sau ce prostie mai scoate pe gură.

Și, în vreme ce ei așteptau ca el să pronunțe numele tabloului sau al pictorului, arhitectul, spre mirarea lor, păru pentru întâia oară că-și pierde siguranța de sine. Iar motivul se văzu imediat. Îi era imposibil să-și amintească numele pictorului sau al tabloului ce ar fi putut fi pus pe acel perete. S-ar fi putut să fie al lui Rembrandt sau Rubens, ori al unui contemporan al acestora. Ar fi fost

posibil să se numească *Călărețul cu șoim*, dar nici despre asta nu era sigur. Îl văzuse cu ani în urmă, în tinerețe, în muzeul unui oraș scandinav, pe care de asemenea nu și-l amintea. Singurul lucru sigur era că nu era o capitală, ci un oraș obișnuit. Cât despre tablou... acesta reprezenta un călăreț care ținea pe umăr un șoim... Călărețul fusese invitat la o partidă de vânătoare... Chipul lui avea o expresie misterioasă, ce poate fi interpretată în multe feluri... Deci, din câte-mi amintesc, el... urma să meargă la vânătoare... deși pe față avea o expresie enigmatică...

— Pe acest perete nu pot să-mi imaginez o altă pictură, continuă arhitectul. Este tabloul invitației la vânătoare, înțelegeți, domnule conte? Esența întregii chestii. Iar îndoiala și misterul de pe chipul lui sunt ale oricărui călător ce vine de departe, care e găzduit aici, fie el om sau umbră... La urma urmei, nu putem ști niciodată ce gândește cel care vine...

Ce minunăție, își zise contele.

Arhitectul trase aer în piept înainte de a-și termina raționamentul. Domnul conte dispunea de toate mijloacele pentru a găsi acest tablou. Avea ambasade, informatori în țările acelea. Dacă n-ar putea s-o cumpere, ar putea obține o reproducere făcută de mâna unui pictor. Asta era dorința lui. Iar acum, cu voia domnului conte, ar fi vrut să se

odihnească puțin. Căci splina îl dureau mai groaznic ca oricând.

— Odihniți-vă, dragul meu, odihniți-vă, îi spuse Ciano, punându-i mâna prietenește pe umăr. Dorința dumneavoastră va fi îndeplinită. Vă dau cuvântul meu.

Arhitectul mulțumi cu o înclinare a capului. Era alb la față ca hârtia.

4

Amplasarea mobilierului din dormitoare și, imediat după asta, a celui din camerele celelalte, împreună cu probarea sobelor se făcură în următoarele trei săptămâni.

La începutul lui decembrie totul era gata. Treburi urgente de stat îl împiedică pe Ciano să vină personal pentru a mai arunca o ultimă privire celor numite în cercurile mondene „moftul albanez” sau „nebunia albaneză” a contelui.

Trimisul lui cercetă însă cu atenție totul, începând cu velințele de lână albă din apartamentul personal al contelui și terminând cu felinarul micului ponton de lemn unde aveau să fie legate bărcile.

Invitațiile la prima vânătoare fuseseră distribuite de mult și, la Roma, care deja de doi ani era

capitala regatului unit al Italiei, Etiopiei și Albaniei, apăruseră inevitabilele nemulțumiri și dușmăanii care apar în asemenea situații.

Contrar celor prevăzute la început, contele a ajuns numai cu câteva ore înaintea primilor invitați. În loc să facă o ultimă verificare, după cum se așteptaseră toți, a spus că vrea să se odihnească puțin. Singurul lucru pe care a vrut să-l vadă a fost tabloul, adus doar cu două zile înainte din Scandinavia.

Rămase o bună bucată de vreme în fața lui, nemișcat. Scânteierile jucăușe ale flăcărilor din căminul mare, care se afla pe peretele opus, păreau că ajung din când în când la tablou. Să fie o întâmplare că focul din vatră lumina chipul călărețului pictat sau totul fusese prevăzut în cel mai genial mod cu putință?

Era ceva ce-i scăpa pe fața omului invitat la vânătoare. Reflexele domoale ale focului uneori sporeau, alteori risipeau misterul acelui chip.

Păcat că arhitectul nu putuse să vină. Zăcea de aproape trei săptămâni la pat, de unde se părea că n-avea să se mai ridice. Boala lui, la care se adăuga misterul nedezlegat al picturii, avu darul să sporească sușotelile apărute în jurul ei. Pânza reprezenta un călăreț care, probabil, fusese invitat pentru ultima oară la o vânătoare. Privirea lui exprima clar bănuiala aceea.

Cuprins

Călărețul cu șoim	5
Povestea Uniunii Scriitorilor din Albania, în fața oglinzii unei femei	53
Iarna la cafeneaua Riviera	115
Zborul cocorului	163